

נחלת ה'

גליון 28

ארץ ישראל במשנתו של

המשגיח הגה"צ

רבי אליהו אליעזר

דסלר זצוק"ל

בעל "מכתב מאליהו"

חלק ב'

מענייני הפרשה

פרשת בלק

עיקר מלחמתו של בלק – שלא יזכו לארץ ישראל

בפרשת השבוע אנו קוראים על הברכות שביקר בלעם בעל כרחו את ישראל, ולאחר הפעם השלישית בה הוא ביקר את ישראל נאמר (במדבר כד, י) "ויהי אף בלק אל בלעם ויספק את כפיו וכו'".

בספר "צור המור" (להגאון רבי אברהם סבע אבי חמיו של מהר"י קארו בעל השולחן ערוך) מבאר מה היה הדבר שציער במיוחד את בלק בברכה זו. וכך הוא כותב (במדבר כד, ה): **"מה טובו אוהליך יעקב. הנה בזאת הברכה בישר לישראל בבנין בתי מקדשים"**. ולזה אמר מה טובו אוהליך יעקב. כי בסבת בית המקדש יש להם כל הטובות וקונין הטוב הצפון לצדיקים בסבת השכינה והקרבתו. ואמר משכנותיך ישראל, לרמוז להם שעתידים ליחבר ולתת משכן בעונם...

ולפי שעכשיו בשרם בביאת הארץ ובבנין בהמ"ק, ובלעם ובלק כוונתם היתה לקללם בענין שלא יבואו לארץ ישראל, וזה רמז באומרו ואגרשנו מן הארץ הידועה, וראה שברכם בביאת הארץ ובמקדש. נצטער צער גדול ויספוק את כפיו, מה שלא עשה בשאר ברכות." עכ"ד.

כלומר, עיקר השתדלותו של בלק לקלל את עם ישראל, לא היתה אלא בשביל שלא יזכו לארץ ישראל ח"ו, וכאשר נתנבא בלעם על כך שיזכו לארץ ישראל, לא היה בלק יכול לשאת את הכשלון שלו – "ויספוק את כפיו".

הקדושה השנייה לקדושת השכינה – היא קדושת ארץ הקודש

הדברים האלו מתאימים עם מה שכותב בעל "צור המור" במקום אחר (פרשת מטות): "וכבר נשבע השם להם (למרגלים) שלא יראו את הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב כי לא מלאו אחרי ה'; כלומר **כי קדושת השם היא הראשונה. ואחריה קדושת הארץ**. וזהו כי לא מלאו אחרי [א.ה. כלומר, שלא הכירו שקדושת ארץ ישראל היא הקדושה הבאה מיד "אחרי ה'" – אחרי קדושת השם]. אבל יהושע וכלב מלאו אחר ה' והכירו קדושת הארץ שהיא קדושה שנייה לקדושת השם".

דהיינו: **הקדושה הראשונה – היא קדושת השם, כלומר קדושת השכינה** (עין רמ"ד וואלי, יהושע, עמוד ג). **והקדושה השנייה לקדושת השכינה – היא קדושת ארץ ישראל**, ומשום שא"י היא **הגוף של השכינה**, וכמו שהבאנו כמה פעמים מדברי רמ"ד וואלי: "ההבטחה הראשונה היותר עיקרית היא, לתת לו ולזרעו **הארץ הנבחרת, דאיהי גופא דשכינתא ממש**" (בראשית ח"ב עמוד תכא. וכ"כ בעוד עשרות מקומות).

כדברים אלו אנו רואים בדברי חז"ל בספרי (דברים פסקא י. והבאנו בסוגריים פירוש אדרת אליהו להגר"א שם): "הנכם היום ככוכבי השמים לרב, הרי אתם קיימים כיום, מיכן אמרו **שבע כתות של צדיקים בנן עדן זו למעלה מזו**, ראשונה (תהלים קמ, יד) "אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך" [אלו בעלי מצוות]. **שנייה** (תהלים סה, ה) "אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך" [הם היושבים בבתי כנסיות] (שנקראו "חצרים") ועוסקים בתפילה] **שלישית** (תהלים פד, ה) "אשרי יושבי ביתך" [הם היושבים בבתי מדרשות] (שנקראו "בתי") כל ימיהם], **רביעית** (תהלים טו, א) **"ה' מי יגור באהלך" [הם הקובעין דירתן בארץ ישראל]**, חמישית (תהלים טו, א) "מי ישכן בהר קדשך" [הם היושבים בירושלים], ששית (תהלים כד, ג) "מי יעלה בהר ה'" [הם היושבים בהר הבית ובחיל], שביעית (תהלים כד, ג) "ומי יקום במקום קדשו" [הם אותם שבמחנה שכינה, דהיינו מעזרה ולפנים].

הרי שהדרגות הגבוהות ביותר הם א", וככל שמתקרבים לבית המקדש עולה הדרגה, [וא"י וביהמ"ק הם ענין אחד, והם ג"כ כגוף (א"י) ונשמה (ביהמ"ק)]. עין רמ"ד וואלי, דברים, משל"מ, עמוד תמון. ולכן, מבאר בעל צור המור, עיקר מלחמתו של בלק ובלעם היתה בענין א", ששם הם ראו את חוד החנית של המאבק נגד עם ישראל.

חביבה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל

דברים דומים אומרים חז"ל במדרש תנחומא (פרשת מסעי סימן ו): **"ואין לך חביב מכלן [מכל הברכות שבברכהמ"ז] יותר מברכת על הארץ ועל המזון** שכך אמרו חכמינו זכרונם לברכה, כל מי שלא הזכיר בברכת המזון על הארץ ועל המזון, **ארץ חמדה, ברית ותורה**, חיים ומזון, לא יצא ידי חובתו. אמר הקב"ה **חביבה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל**, למה, שאני הוא שתירתי אותה. וכן הוא אומר ביום ההוא נשאתי את ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל ארץ אשר תירתי להם וגו'". הרי שאע"פ שבברכה זו מזכירים גם את התורה – מכל מקום הטעם שברכה זו חביבה במיוחד, הוא משום שמזכירים בה את הארץ.

דבר העורך

חז"ל בספרי (ראה פסקא פ) מספרים "מעשה ברבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר שהיו הולכין לנציבין אצל רבי יהודה בן בתירא ללמוד ממנו תורה, והגיעו לצידון, וזכרו את ארץ ישראל, וזקפו עיניהם וזלגו דמעותיהן וקרו בענניהן, וקראו את המקרא וירשת וישבת בה ושמרת לעשות את החקים האלה, אמרו **ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה, חזרו ובאו להם למקומן"**.

חז"ל מציגים בפנינו את השאלה בפניה עמדו רבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר: מצד אחד הותר להם לצאת מארץ ישראל כיון שהיה זה לצורך תלמוד תורה, ומצד שני, הם לא היו מחוייבים בזה, שאל"כ הם לא היו חוזרים. שאלה זו אינה שאלה של איסור והיתר, אלא שאלה של **סדרי עדיפויות**, והיא יכולה להיות נוגעת במקרים נוספים. נתבונן כיצד פשטו אותם תנאים את ספיקם:

"אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה, חזרו ובאו להם למקומן".

דברים אלו מבוארים לפי מה שהבאנו במאמר על הפרשה מדברי הזהר הקדוש, שתכלית המצוות היא **"בשביל שיישרו את הארץ הקדושה"**, ומשום שמי שיש לו חלק בארץ הקודש יש לו חלק לעולם הבא. ולכן **שקולה ארץ ישראל כנגד כל המצוות**, כפי שמבאר הרמב"ן (ויקרא יח, כה), כיון שתכלית כל המצוות אינן אלא בשביל ארץ ישראל בה שורה השכינה. [ובכן מבאר הרמב"ן מדוע ישנה חומרה מיוחדת על קיום המצוות בא"י, והתורה מחמירה במיוחד בחטאים הנעשים בארץ הקדוש, אע"פ שהם אינם שייכים למצוות התלויות בארץ, משום שכאן הוא מקום הדביקות בשכינה, ובמקום זה חמורים ביותר החטאים שגורמים ח"ו את הריחוק מהשכינה].

ממילא, הכריעו אותם תנאים, כאשר עומדות בפנינו שתי אפשרויות, כאשר לא מדובר כאן על איסור והיתר, אלא על ריוח רוחני – **מול הפסד רוחני**, הרי שהריוח הוא להיות בארץ ישראל – שקולה מצוות ישוב ארץ ישראל כנגד כל מצוות שבתורה.

וכך כותב בספר "שער החצר" (סימן רצז): **"איתא ברות רבתי (פרשה א, ה) בא וראה כמה חייב הקב"ה ביאתה של ארץ ישראל יותר מיציאתה. שהכוונה אפילו נתכוון לשם שמים" – דהיינו, אע"פ שיוצא ללמוד תורה, שאז יש חביבות ביציאתו, מ"מ אם ישאר בארץ ישראל, הקב"ה מחבבו יותר**.

ומסיים בספר הנ"ל "והוא סייעתא למה שפירשנו לעיל בסימן רלג". ושם הוא כותב: **"שני חכמים שבאו מחו"ל לדור בארץ, והמה ראו שלא איתדר להו לישיב בארץ מפני כמה בלבולים המקטרגים, המעיקים ומטרידים אותם מעבוד את ה' כאשר היו בראשונה, ולזה האחד אך יצאו יצא לחו"ל לעבוד את ה' כבראשונה, והשני נשאר בארץ ישראל, אמנם לבו נוקפו שקצור קצרה ידו מעבודת ה', [ובאמת] .. משובה הוא יותר, כי ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות כמאמר ז"ל"**.

בענין זה מן הראוי לציין למכתבם של תלמידי הגר"א שכותבים בתקופה הראשונה שהם היו בארץ [שכונתה "תקופת היסורים", על שם היסורים הנוראיים שסבלו למען ישיבתם בארץ במשך תקופתם הראשונה לעלייתם לארץ, במשך כשלושים שנה עד שנת ת"ר]: **"אי הוי ידעי ראשי וגבורי אדירי חו"ל האי דוחקא דהוי בכלה דינן דמבלבלא מעיונא דאורייתא, הוי נקטי בשיפולי גלימיהו והוי רהיטי לתמוכי ידיהו"**.

אנו רואים שלמרות בקשתם הנרגשת להוסיף בתורת בארץ ישראל, ולהסיר את העיכובים שגורמים היסורים, מכל מקום לא עלה על דעתם לחזור לחו"ל, וכנהנתם של רבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר המובאת בספרי הנ"ל.

תלמיד אחר של הגר"א, הלא הוא הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצוק"ל אף הוא אותה רוח עמו, בדבריו המבהילים מעמיד בפנינו רבינו הגר"ח – אבי הישיבות, את המבט התורני והמימד הנכון על גודל המשמעות ועוצם מעלת התורה בארץ הקודש לעומת חוצה לארץ, כפי שמעיד הגאון רבי יצחק אייזיק כהנא זצ"ל במכתבו (הובא בקובץ ישורון כרך לד עמ' תתט): **"וכן ידענו בבירור מפי קדוש ה' הגאון מוהר"ר חיים**

מוולאזין ז'ל על ענין מעשה שישאלו ממנו נידון שילוח כסף הקדשים לפה. והשיב כי התורה ועבודה הנעשה שם אף רבע שעה יקר בעיני ה' מלימוד ישיבותיכם כל היום בארץ הטמאה".

על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת עלינו, שאנחנו זוכים כאן בארץ הקודש לתורת ארץ ישראל בהידור רב, ואנו רואים בחוש כיצד מתקיים מאמרו של חז"ל "אין תורה כתורת ארץ ישראל", ועל כך אמרו חז"ל (מדרש שוחר טוב תהלים קה, א. והובא בילקוט שמעוני תהלים רמז תתסב): "אמר ר' יוסי בן חלפתא לר' שמואל בריה מבקש אתה לראות את השכינה בעולם הזה עסוק בתורה בארץ ישראל, שנאמר דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד".

*

אך למרות שכאמור בימינו ב"ה התורה פורחת בארץ ישראל יותר מבכל מקום אחר, השאלה הזו יכולה להיות נוגעת במקרים שבהם עומדת לפני האדם שאלה של חומרות והידורים וכיוצא ב"על חשבון חיוק ישיבת ארץ ישראל, במקרה כזה, הדריכו אותנו חז"ל, שאף אם מותר לצאת מא"י מאיזו סיבה שתהיה, מכל מקום כאשר נעשה את המאזן, הרי שהכף מכריעה לטובת ישיבת ארץ ישראל השקולה כנגד כל התורה, וממילא גם אם אין כאן שאלה של איסור והיתר, יש כאן שאלה של ריוח מול הפסד, ועל כל אחד לשקול מה הוא מעדיף.

וכמובן שאין צריך לומר שלא מדובר במקרה שיש לאדם שאלה של איסור ח"ו, משום שמצוות ישוב ארץ ישראל אינה דוחה שום איסור ח"ו, ואפי' עירוב תבשילין. [להוציא את מה שהתירו חז"ל בפירוש, כמו מה שאמרו (ב"ק פ, ב): "והלוקח בית בארץ ישראל - כותבין עליו אונו (שטר) אפילו בשבת. בשבת סלקא דעתך? אלא. אומר לנכרי ועושה, ואף על גב דאמירה לנכרי שבות היא, משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו ביה רבנן". וכן מה שאמרו בכתובות (ק, ב): "ת", לעולם ידור אדם בא"י אפי' בעיר שרובה עובדי כוכבים, ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל - דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ - דומה כמי שאין לו אלוה".]

ולמרות שהדברים ידועים ופשוטים, מן הענין להביא מש"כ בספר "עליות אליהו" (הערה פ"ו) בטעם שהגרא חזר מנסיעתו לארץ ישראל. - ואני שמעתי מידידי הרב מו"ה יצחק נ"י, בהרב המפורסם מ' זלמן ר' אורעס זצ"ל מוויילנא, כי שמע מאביו הצדיק, שטעם אשר שב הגאון מנסיעתו לארץ, היה בגלל הנמלים על הספינה, ושלא יוכל לאכול פת על ש"ק כדיוק, הרי שאף בשביל ביטול סעודת שבת חזר הגרא מנסיעתו לא"י.

וכבר הבאנו מדברי הרמב"ם על כך שישנה חומרה מיוחדת על שמירת התורה בארץ ישראל, וכן ידוע מדברי הגרא באיגרתו שהזהיר את בני משפחתו, "בפרט אם נזכה לבא לארץ ישראל, כי שם צריך לילך מאד בדרכי ה'".

ועל אף קדושתה של ארץ ישראל, ישובה אינו דוח אף מצוה קלה, משום שאדרבה העבירה על מצוות התורה אינה בונה את ארץ ישראל אלא מחריבה אותה, וכמו שאומרת התורה (דברים ד א) "זאתה ישראל שמע אל ההקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם את הארץ אשר ה' אלקי אבותיכם נתן לכם". וכן עוד פסוקים רבים בסגנון זה.

*

ואחרי הכל יש להדגיש שב"ה בימינו ישיבת ארץ ישראל אינה עומדת בסתירה לשום הידור בעבודת ה', ואדרבה דווקא כאן פורחת התורה יותר מבכל מקום אחר, וכאן ישנם את הכלים הכי ראויים להתעלות בעבודת ה' מכל הבחינות, כמו שכותב הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א "אדם אשר שואף לעלייה רוחנית - אין מקום טוב יותר בשבילו מאשר בארץ ישראל, הוא ימצא בה תשתית תורנית רחבה, בה יוכל להשיג דרגות רוחניות ולעלות במעלות התורה כאוות נפשו". (דע מה שתשיב עמ' 61). וכך הובא בספר "לפיד האש" (ח"ב עמוד תקצו) מדברי הגה"ק ר' יקותיאל יהודה מצאנז קלויזנבורג זצ"ל בדברים שנשא בהנחת אבן הפינה לקרית צאנז בנתניה: "דעתנו היא, שבזמן כזה, כאשר יש אפשרות לכל יהודי לעלות לארץ ישראל, ויש פה ברוך השם קיבוץ גדול של שלומי אמוני ישראל, ועל אף כל המגזרות יכול כל איש לעבוד כאן את ה' כרצונו וכדרכו, מחויב כל יהודי באשר הוא לקיים מצוות ישוב ארץ ישראל בגופו ולעלות הנה - כה נכון את עצמינו בהכנה דרבה לדורו של משיח".

בברכת התורה, העורך

נחלת הארץ קדמה בבחינת התכלית

וצריך להבין את הדברים, מדוע חז"ל מתייחסים לא"י כדבר הכי גבוה והכי חשוב, יותר מהתורה והמצוות.

אך הדברים יתבארו עפ"י מה שאמרו חז"ל בגמ' במסכת קידושין (מ, ב), "וכשם שהלימוד קודם למעשה כך דינו קודם למעשה... וכשם שדינו קודם למעשה כך שכרו קודם למעשה שנאמר (תהלים קה, מד) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו".

דהיינו שחז"ל מבארים את מה שנאמר בכתוב "בעבור ישמרו חוקיו", היינו בשכר שישמרו חוקיו [וכאדם האומר לחבירו טול שכר "בעבור" עבודתך].

וכך כותב בשו"ת שבות יעקב (ח"ב סימן קפב). "כי עיקר שכר התורה הוא נתינת הארץ, וכדכתיב ויתן להם נחלת גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו".

והנה נתבאר במסילת ישרים, שהשכר על המצות - להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו - הוא תכלית המצוות, וא"כ מדברי הגמ' שעיקר שכר המצוות הוא ארץ ישראל, אנו שומעים שארץ ישראל היא תכלית המצוות, דהיינו שהיא האמצעי הקרוב ביותר לתכלית - "להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו", ומשום שארץ ישראל היא גוף השכינה וכנ"ל בדברי רמד"ו.

וכך מבאר הגאון יעב"ץ ("סידור בית יעקב" ברכת נודה לך) את ברכת על הארץ ועל המזון: "לכאורה אין הסדר מכוון [- שהברכה פותחת ב"על שהנחת לאבותינו ארץ חמדה וכו'"]. שהרי כיבוש הארץ מאוחר אפילו לנתינת התורה, והיה לו להזכירו בסוף? אבל, נחלת הארץ קדמה בבחינת התכלית... כי נחלת הארץ היא תנאי בקבלת אלוקותו ית' לפי שנקרא אלקי הארץ, ולזה כל עיקר יציאת מצרים היתה למען יירשו הארץ ויקבלוהו לאלקים בשלם שבפנים".

וכך כותב המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ממיר זצ"ל: "סוד הארץ הוא הסוד של שלימות הכי גדולה... ותורה אינה עוד אלא הכנה לארץ ישראל... כי היא (ארץ ישראל) התכלית, א"י היא תכליתו של המקום ב"ה. עיקר כל הבריאה, והיא תכלית כל התורה". ("דעת חכמה ומוסר" ח"ב עמ' רו; "דעת תורה" בראשית ח"א עמ' ג).

הטעם הזה מבואר ג"כ בדברי המהר"ל שהבאנו כמה פעמים (גבורות ה' פרק נ"ט): "כמה מעלות טובות. ויותר מזה שנתן התורה הוא דיכוי יותר, ויותר מזה שהכניסם לארץ ישראל, כי הארץ הזאת לחלקו של השי"ת, וכמו שאמרו 'כל הדר בחו"ל כאילו אין לו אלוה' (כתובות ק, ב) וזהו הדיכוי יותר. ויותר שבנה להם בית הבחירה והשי"ת שוכן אתם לגמרי".

ומבואר בדבריו שא"י היא המעלה היותר עליונה, והטעם - משום שהיא האמצעי הגדול ביותר לדבקות בשכינה, וכלשון המהר"ל "וזוהו הדיכוי יותר".

ובאמת הדברים מבוארים בדברי חז"ל בזוהר הקדוש פרשת וישלח (ח"א, דף קעז עמוד ב): "ובגין כך יהב לון אורייתא דקשטו, למזכי בה ולמנדע ארחוי דקדושא בריך הוא - בגין דירתונו ארעא קדישא. דכל מאן דזכי בהאי ארעא קדישא, אית ליה חולקא לעלמא דאתי כמה דאת אמר ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ" [תרגום ללשה"ק: ולכן נתן להם תורת אמת, לזכות בה ולדעת דרכי הקב"ה - כדי שיירשו ארץ הקדושה, שכל מי שזוכה בארץ הקדושה הזו, יש לו חלק לעולם הבא כמו שנאמר ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ].

הרי מלמדים אותנו חז"ל, שארץ ישראל היא תכלית התורה והמצוות, משום שמי שזוכה בה, זוכה לעולם הבא, משום שארץ ישראל היא גוף העוה"ב.

וכל פסגת תקותם היתה כי בניהם ישוב בארץ המוריה

זהו מה שכותב הגאון בעל אור שמח במכתבו (שנתפרסם ב"התור" תרפ"ב, גליון ג): "הנה מאז הכיר האחד אברהם אבינו, את בוראו, היה קושר כל תקותו והבטחתו בהנחילו את ארץ הקדושה לבניו, ואחריו יצחק. וכן יעקב... וכל פסגת תקותם היתה כי בניהם ישוב בארץ המוריה".

"ומיום מתן תורתנו הקדושה לא פסקה הנבואה מלצוות על ישוב הארץ, ואין לך פרשה שבתורה שלא נזכרת בה ארץ ישראל, ואף במצוות של חובת הגוף נאמר: "כי יביאך" - "כי תבואו" - עשה מצוה זו (תפילין) שבשבילה תיכנס לארץ (קידושין לז, ב; ועיין בכורות ה, א) ואף במצוות מושכלות ונוהגות בכל מקום ובכל זמן, כמו כיבוד אב ואם, נאמר: "למען יאריכון ימיך על האדמה וגו' (שמות כ, יב)".

"והקפיד השי"ת על כבוד הארץ יותר מעל כבודו כביכול, עד שבעשיית העגל אחרי שובם מחל להם השי"ת, וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו (שמות לז, יד), ועל הוציאם דיבת הארץ וימאסו בארץ חמדה נשבע ה' ולא ינחם, וכמו שנאמר (במדבר יד, מב) אל תעלו כי אין ה' בקרבכם".

חכמת סופרים

"כל גיא ינשא, ואיהו גימטריאות פרפראות לחכמה" (תיקוני זוהר תקון ע). ורוצה לומר דנאמר ביה "חכמת סופרים תסרח" [- שסופרים מספר הגימטריאות], וזה "כל גיא" שהיה שפל מאד - "ינשא", (ביאור הגר"א שם דף קלט, ב).

בפירש"י. ומבואר, שהיה כעס וחימה ודין על המשכן, ועל ארץ ישראל בגלל עוונות ישראל, וארץ ישראל היתה כמו "ערב" שנתבע על חובות הבע"ח. ולכן אמר "ומשכנתי ארחם", דהיינו שבתחילה ארץ ישראל היתה נתונה בדין, בגלל שהיא ממושכנת בעוונות ישראל, אמנם כשתבא הגאולה - אמתיק את הדין מעליה, וארחם עליה.

ועל כך מסיים הכתוב שכיון שירחם הקב"ה על ארצו "ונבנתה עיר על תלה וארמון על משפטו ישיב". (בשם הגר"א).

ירמיהו ל, יח: כה אמר ה' הנני שב שבות אהלי יעקוב ומשכנתי ארחם ונבנתה עיר על תלה וארמון על משפטו ישיב.

"ומשכנתי" - בגימטריא "ארץ ישראל". וכאילו אמר "וארץ ישראל ארחם".

והנה "אנחם" - משמע, שישנו דין, והקב"ה ממתיק את הדין ומרחם. ולכאורה א"י אינה צריכה רחמים כיון שהיא לא חטאה אלא יושביה.

אך הדברים מבוארים עפ"י מה שנאמר בפרשתינו (במדבר כד, ה) "מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל. שפירשוהו חז"ל שהם ממושכני בעוונות ישראל, וכמובא

נבואות ה' לאחרית הימים

שנות הגלות כנגד חטא מכירת יוסף

בכסלו שפ"ז, זה היום עשה ה' להצילנו מיד הרשע בן פרוך, להווי פרוך בקיסא."

בשנת שפ"ה - נתישבה עיר אלהינו באופן שלא היה כמותו מזמן הגלות

אמנם מאידך רמ"ד וואלי (ספר הליקוטין, ח"ב, תשצ"א) לאחר שמביא את דברי הזוהר חדש (וישב) הנ"ל, והאריך בו, כותב: "צא וחשוב ז' פעמים ר"ך, הם אלף וחמש מאות וארבעים שנים שני הגלות אחר החרבן, ואז התחילה הגאולה לצמוח, והתנוצץ על ידי חכמת האמת הגדולה והקדושה שזכה בה הרב הקדוש (האריז"ל), ורגלים לדבר, עד שיבא עת רצון ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים וד"ל". דהיינו, שאע"פ שהוחמצה השעה, ולא זכינו לגאולה השלמה, מכל מקום היו דברים שהתחילו להתנוצץ, והם לא התבטלו, ומאירים עד ימינו, ועד הגאולה השלימה במהרה בימינו.

וגם בענין הישוב בירושלים - הישוב התחיל להתפתח אז, ולמרות הצרות שעבר הישוב בשנת שפ"ה, הוא היה הבסיס להמשך הישוב שאח"כ. ותחילה נביא כאן על התפתחות הישוב באותם ימים מדברי השל"ה במכתב לבניו משנת שפ"ב (בתוך הי"ז שנים הנ"ל): "כי תודה לא-ל נעשה המקום צר בירושלים, כי קהל אשכנזים בירושלים הם בכפל מקהל אשכנזים שבצפת תוב"ב. כי ירושלים אף שהיא בחורבנה עתה היא משוש כל הארץ, ושלוה ומזונות טובים, ויין מובחר מן המובחר, ויותר בזול בירושלים מבצפת, וגם קהל אשכנזים יושבים מסוגרים, משא"כ בצפת ת"ו בעוה"ר גזלות גדולות, כי הם יושבים על שדה פרוץ מכל צד, וכל הספרדים שבירושלים מתרבים למאד מאד ממש למאות, ובונים בנינים גדולים, ואנחנו חושבים כל זה לסימן גאולה בב"א. ובזמן קצר אי"ה תשמעו כי קהל אשכנזים יהיה קהל גדול ונורא במאד מאד ... אתם בני יצ"ו הודיעו לכל אשר נפשו חשקה לאה"ק, שידור דירה בירושלים עיה"ק תוב"ב... כי שם כל טוב, לא חסר דבר, והעיר מסוגרת ומוקפת חומה. והיא מקום גדול כמו לבוב... כי יש בירושלם לומדים גדולים... כי יש בירושלם יותר מת"ק בעלי בתים ספרדים ובכל יום ויום מתרבים בע"ה".

וכן - על אותם שנים - כותב בספר "חרבות ירושלים" הנ"ל בפתיחת ספרו: "ויהי בימי סולטאן מוראד מלך תוגרמה יר"ה, בשנת שלוש למלכו היא שנת השפ"ה ליצירה, היה שולט בירושלים ע"ה תוב"ב השר מחמד באשה, ונתישבה עיר אלקינו מבני עמנו יותר ממה שהיתה מיום גלות ישראל מעל אדמתם, כי מדי יום ביום היו באים יהודים רבים לשכן בה... ושמעה הולך בכל המדינות, כי היינו יושבים בה לבטח בשלוה והשקט... כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם היתה מאירה לכל יושבי תבל ושוכני ארץ, כי שם צוה ה' את הברכה, ואוירה החכים חכמים מחוכמים וגבורי חיל במלחמתה של תורה, והיו בה בתי מדרשות לרוב פתוחים לרוחה... והיה מעשה הצדקה שלום והשקט, אין שטן ואין פגע רע, אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותינו".

ובהקדמת הספר כתב: "...היו נחרדים כצפור בנינים רכים מארבע כנפות הארץ להתישב בירושלם, והיה זה סימן נגלה לתחלת קיבוץ גלויות... כי בשבתנו היום בעיר אלקינו עם היותנו מתי מספר נחשבים אנחנו כאילו כבר נקבץ בה יותר מחצי הגלות...".

הבסיס לישוב היהודי בירושלים

ואמנם לאחר מכן במאורעות שקרו בשנת שפ"ה היה חורבן לישוב היהודי בירושלים, אך מ"מ היתה התחלה שנשארה והיא היוותה את הבסיס לכל הישוב היהודי בירושלים בשנים שאח"כ, כפי שממשיך בספר חרבות ירושלים הנ"ל: "...והנה קודם ביאת בן פרוך היו נחרדים כצפור בנינים רכים מארבע כנפות הארץ להתישב בירושלם, והיה זה סימן נגלה לתחלת קיבוץ גלויות, ואם בעונותינו נתמעטו קצת לסבת צרותינו, הנה יכולה מ"מ פליטת בית יהודה הנשארה שורש למטה לעשות פרי למעלה, כ"ש עכשיו כי פקד ה' את עמו וארצו ויגרש מפניו האויב בן פרוך, כנשר יראו ושובו בנינים לגבולם ביתר שאת ויתר עז...".

ואכן "גרעין חשוב" זה - של ישוב ירושלים בזמן השל"ה, היה הרקע והבסיס לעליות שאחריהם, דהיינו עליית ר' יהודה החסיד, כשבעים שנה אח"כ, ואחרי עוד כמאה שנה - עליית תלמידי הגר"א, אשר כל העליות לירושלים התבססו על "גרעין הישוב" שהיה בירושלים מתקופת הרמב"ן [אשר בתקופתו התחילו ימות עקבתא דמשיחא. עיין גליון 21 טבת תשע"ו, במדור "נבואות ה'"]. וביותר מתקופת השל"ה המוזכרת בזוה"ק הנ"ל, ומכאן ומכאן - הוא הישוב הגדול שיש בימינו בירושלים, ומכאן זה בכל ארץ ישראל, אשר אין לה הפסק עד אחרית הימים. (עיין תנחומא שופטים, ט; ירושלמי שביעית פ"ו ה"א).

(בראשית לז, יח) ויראו אותו מרחק ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אותו להמיתו: וכתב רמד"ו (בראשית, ח"ב, עמוד תקמ"ח) "העון הגדול הזה גרם לישראל כל הצרות וכל הגלויות, כמו שאמרו רז"ל בספר הזוהר [זוהר חדש פרשת וישב, ויבא להלן], כי כוונתם של השבטים היתה לקלקל את היסוד, וכבר ידוע שהקלקול של היסוד גורם שיתקלקל כל הבנין, דאינו חוזר להבנות עד שיכופר העון שגרם את קלקולו".

בדברי הזוהר (זו"ח וישב) שהביא רמ"ד וואלי - מבארים חז"ל כיצד כל שנות הגלות מכוונות כנגד חטא מכירת יוסף. וכך החשבון: עשרים ושנים שנה היה יוסף מרוחק מאביו, עשרה שבטים השתתפו במכירתו, הרי מאתיים עשרים, ונאמר בפסוק "שבע על חטאותיכם", וא"כ יש להכפיל את מאתיים עשרים השנים בשבע, ומזה יוצא מנין שנות הגלות, אלף תקמ"ט שנה. ואומר הזוהר, שלאחר מספר שנים אלו תתחיל הגאולה להאיר לאט לאט במשך שבע עשרה שנה, כנגד מה שיוסף היה בן שבע עשרה שנה במכירתו.

ונביא את לשון הזוהר חדש הנ"ל: "תא חזי, כמה שני יתיב ההוא צדיק דלא חזא לאבובו עשרין ותרין שנין... לכל שבט ושבט מאינון עשר שבטין דזבינו ליה, לפום חושבנא הוו מאתן ועשרין שנין לכלהו... וכדין אתפרע מנייהו. מרזא דשבע על חטאותיכם.

תא חזי, כד תמני עשרים ותרין שנין שבע זמנין לכל חד מאינון עשרה דזבינו ליה, הוו להו אלף וחמש מאה וארבעים. וכדין יתער פורקנא דישראל, כצפרא דשארית לאנהרא זעיר זעיר, עד י"ז שנין, דאסתלק ההוא צדיק דרגא דטו"ב, הדא הוא דכתיב (בראשית לז) יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו... וכדין יתער קודשא בריך הוא טבוון סגיאין על ישראל, ויתבע עלבונהו, ועלבונא דאורייתא דאוקדו בנורא, ודמא דאינון דאתקטלו על קדושת שמיא. וכדין יתרעי יוסף לאחוי (ישעיה יא) אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצור את אפרים".

ולפי"ד הזוה"ק, כיון שחורבן ביהמ"ק היה בשנת ג"א תתכ"ח, א"כ בשנת ה"א שס"ח, היתה הגאולה צריכה להתחיל להתנוצץ מעט מעט במשך י"ז שנה - עד שנת ה"א שפ"ה.

שנת שפ"ה - היתה מסוגלת לגאולה השלימה, ונהפכה לגזירות קשות

והנה כלל הוא בדינו, ששנה שהיתה מסוגלת לגאולה השלימה, והחמיצו אותה - נהפכת לשנה של גזירות רח"ל, וכמשי"כ הרמח"ל (אגרת פב): "כי מכאן נולדו רוב פעמים הגזירות ח"ו שהיו לישראל על הרוב בזמן קצים - כי היה העיבור ואח"כ הנפילה".

[כלומר, שבשנה המסוגלת לגאולה השלימה, השכינה מתעברת מנשמת המשיח - על מנת להוליד אותו באותה שנה, וכאשר לא זוכים לגאולה, היא מפילה אותו, וכפי שכותב הגר"א בביאורו על כמה אגדות (מאמר סבי דבי אתונא - נחש לכמה מיעבר): "...כי בכל עת ועת מתעברת (השכינה) מנשיח, ואם היו ישראל כדאי, כבר נולד משיח, אבל בעונותינו מפלת אותו כל פעם ופעם בעבור שאנו מתרפים מדברי תורה, וזה שנאמר שם בגמרא (סנהדרין צו, ב) אימת אתי בר נפלי, אמר לו משיח בר נפלי קרית ליה, אמר ליה אין, דכתיב ביום ההוא אקים את סכת דויד הנפלת". ועל כך אומר הרמח"ל שהנפילה גורמת גזירות וקטרוגים].

וכך היה ג"כ בשנת ת"ח, שהיתה ראויה להיות באותה שנה הגאולה השלימה ותחית המתים, וכמבואר בזוה"ק (תולדות קלט, ב; שמות י, א), וכיון שלא זכו, נהפך לגזירות ת"ח ות"ט שנטבחו רבבות מבית ישראל הי"ד. וכמשי"כ הש"ך בסליחתו (שהוזכרה במג"א ס"ס תקפ"ב. ונדפסה בסוף סדר סליחות כמנהג ליטא, אמסטערדם שנת ת"א) "שנת ת"ח אשר חשבתי ב"זאת" יבא אהרן אל הקדש לפני ולפנים / נהפך כנורי לאבל ושמחתי ליגונים...".

וכך בדיוק נתקיים בשנת שפ"ה, שהיתה הכנה לגאולה, משנת שס"ח עד שנת שפ"ה, והישוב בירושלים התפתח (כמו שנביא להלן) שאז היתה ראויה להיות הגאולה השלימה, וכיון שלא זכו, הגיעה מיד גזירה קשה אשר לא היתה כמותה, וכפי שמתאר גברא רבה מאנשי ירושלים בספר "חרבות ירושלים": "ויהי היום קם הרשע בן רשע מחמד בן פרוך בעל מום רע סומא באחת מעיניו, וינשאו לבו לקנות מאת משנה המלך את ממשלת ירושלים לימים ידועים, ויבא ירושלימה ושלוש מאות איש עמו אחוזי חרב וגבורי חיל המכונים מיימיניש. ויחל לרדות בקרית מלך רב באכזריות משונה, ויכבד עולו על צוארינו. יותר מכל אשר היו לפניו...".

"בסדר ועיבדו מצרים את בני ישראל בפרך השפ"ה נמסרה עיר אלקינו ביד המוסלים פקידו של בן פרוך שתום העין, והוא נכנס בה יום שבת קודש כ"ו טבת השפ"ה, ושם מאריך איך שהטיל עליהם מיסים כבדים מאד, בהון עתק, ובעבודות פרך, והכניס לבית האסורים ט"ו מחכמי ירושלים, ביניהם השל"ה הקדוש וכו' וכו'. והצרות הנוראות מכן פרוך נמשכו "עד שנים עשר

מדברי רבותינו

המשגיח הגה"צ ר' אליהו אליעזר דסלר זצ"ל (חלק ב')

באחרית הימים יש היפוך ההנהגה באותו זמן – גם יסורים נוראים וגם ניסים גדולים

איתא בילקוט סוף מלאכי "אין עושים תשובה אלא מתוך צער וטלטול... ואין עושים תשובה עד שיבא אליהו". והיינו שרואים קצת מחסדי הגאולה קודם הגאולה ומההיפוך יתעוררו. ובגדר זה היא הגאולה בדור שכולו חיוב, כמו שכתבנו במקום אחר (לעיל עמ' 295), שהקב"ה יגלה להם אורו של משיח קודם ביאת המשיח – פירוש נסים נסתרים אבל בולטים מאד שיעוררו גם הלבבות הרחוקים מאד שבדור שכולו חיוב.

וזהו גם גדר הגאולה של אחרית הימים, דאיתא בזהר (ואתחנן ער, א) וזמין קודשא בריך הוא בסוף יומיאל לאהרדא לישראל לארעא קדישא ולאנשא לון מגלותא ומאן אינון סוף יומיאל? ההוא דהיא אחרית הימים, בהאי אחרית הימים ישראל סבלו גלותא, הה"ד בצר לך ומצאון כל הדברים האלה באחרית הימים. באחרית הימים דייקא, ודא היא כנסת ישראל בגלותא, ועם אחרית הימים דא קבילו עונשא בגלותא, ובדא יעביד קודשא בריך הוא נוקמין לישראל תדירא, הה"ד אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים...¹

וגם כאן הכוונה שבאותה אחרית הימים בה סבלו כל כך בגלות, באותה אחרית הימים יחזירם הקב"ה לארץ, והיינו שוב היפוך ההנהגה כנ"ל. ובבחינה זו היא מה שראינו עכשיו היסורים הנוראים רחמנא ליצלן, ואחר כך הנסים הגדולים בארץ ישראל. אוי למי שאינו מתעורר מההפכיות! ורצה השי"ת שאפילו הרחוקים המרוכזים כל כך בדור יתום זה ילמדו, על כן שם לנו ההנהגות ההפכיות האלה.² (ח"ה עמ' 305).

לעלות לארץ ישראל עכשיו ובנחת – ולא להמתין שהעליה תהיה בבהלה מכורח הצרות

לדעתי הצורך קצת עבור כל אחד מישראל למהר לעלות ארצה ישראל. וכבר חשבתי כי עבור רופא או עורך דין זה קשה ביותר. אמנם הלא מוטב לעלות בנחת רוח קודם שיהיה אחר"כ ההכרח ללכת. (ח"ה עמ' 511).

4 א.ה. דברים אלו מבוארים בדברי הגר"א, שימות עקבתא דמשיחא הם ימים בהם אור וחושך משמשים בעירוביא, וכמ"ש הגר"א בכמה מקומות (ביהגר"א לאסתר א, א; ביהגר"א לספד"צ י, ב; תיקון"ז נו – קה, א מדפי הגר"א) שעקבתא דמשיחא הם ימות המשיח. וכוונתו לימות משיח בן יוסף, שעליהם אמרו בגמ' (ברכות לז, ב) "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות" [כמו שמבאר הגר"א שם בחידושי אגדות ובאמרי נועם]. והם אותם ימים שעליהם נאמר (סוטה מט, ב) חוצפא יסגא והיוקר יאמיר וכו'.

וכן כותב הגר"א על מה שאמרו חז"ל (תיקוני זו"ר דף לז) אמר (קהלת ה) עת לבכות ועת לשחוק, ורזא דמלה מיד דייתי בכיה עת דדחקו לישראל – מיד יהא לון עת מורקנא. וביאר הגר"א: "ר"ל אחר לבכות תיכף לשחוק... ועת אחד הוא".

וכן בביאורו לחבבוק (ג, טז) כי הגר"א: "אֲשֶׁר אָנוּ לְיוֹם צָרָה, הוא בימי משיח בן יוסף כמ"ש (דניאל יב) והיה עת צרה". כלומר שמים אלו הם ימים "אשר אנו" והם "עת צרה". [ולכן נאמר אשר אנו ליום צרה ולא מיום צרה].

ויעוי' עוד אריכות בענין זה בנחלת ה' גליון 20 במדור "נבואות ה' לאחרית הימים".

מכתבים למערכת

לבעל מחבר הגליון הנפלא נחלת ה'

מאוד מאוד אני נהנה מהגליונות הנפלאים שלכם על ארץ ישראל, ב"ה כבר הספקתי לעבור על חצי מהגליונות הקודמים, בחג השבועות חג הביכורים (חג ההואה על ארץ ישראל – אברבנאל) זכיתי ללמוד הרבה מאוד בגליונות אלו והיה לי זה שמחת חג נפלאה מאוד.

אומר לכם נושא שמאוד בוער בציבור החרדי היום, ולדעתי שורשו הוא החדת אהבת ארץ ישראל לציבור.

בזמן האחרון עלו מחירי הדירות עד מאוד, מה שגורם שכבר לא ניתן לתת לזוג צעיר דירה, ואפילו משכנתא זה סיפור רציני, ואם לוקחים זה סיפור של 25 שנה משכנתא (יותר מהמשכורת של האבך ככולל למשך חצי יובל).

שנתבונן נראה שסיבב הקב"ה והציבור החרדי נותן כרע - חצי מכספו בשביל לקנות דירה בארץ ישראל, או בשבילו או בשביל ילדיו (חצי מהשנים חוסכים, וחצי משלמים חובות). הלא דבר הוא??? ובכן נתן ה' בליבי טעם הדבר: ארץ ישראל נקנית ביסורין, והנה באמת כבר עברנו מספיק יסורים בארץ שנה ואין לנו צורך ביותר, אלא שכבר כתב השפת אמת להסביר כיצד יכלו עם ישראל להכנס לארץ ישראל לולא חטא המרגלים תוך י"א יום, והרי אר"י נקנית ביסורין, אלא שכאשר אוהבים את אר"י אז מספיק יסורי ארץ מצרים, אבל כיון שלא חיבבו ומאסו בארץ חמדה, היו צריכים עוד ארבעים שנה.

כך ממש בדורנו כבר סבלנו מספיק בשווא, אלא כיון שבאנו לארץ הקדושה ושכחנו להודות לה' על כך, וכבר לא מרגישים שמחה בדבר, לכן צריכים לסבול יסורים גדולים, ולכן עלו מחירי הדירות עד מאוד, ויש בזה ממש ארץ ישראל נקנית ביסורין.

והנה לא ראיתי שהרחבתם בנושא של קניית דירה בארץ ישראל (הבאתם קצת מאוד את דברי האבן עזרא) לדעת כדאי מאוד לדבר על הנושא, שכן אי אפשר שמצוות ארץ ישראל תהיה רק במחשבה ולא למעשה, והנה הקב"ה מזכה את עם ישראל החרדים לדבר ה' לשלם חלק גדול מכספם עבור ישוב ארץ ישראל, וחשוב לעורר על המצווה לקנות דירה בארץ ישראל, ומה המעלה בזה ומדוע זה חלק עוה"ב, ויש בזה עומק עצום (להבין שבאמת עולם הבא בסוף יהיה בארץ ישראל, והוא כעין הדור ה' שבסוף הנשמה תחזור לגוף ועיין בזה היטב) והנה תוכל מאוד לעורר את הציבור לחשוב על כך כל פעם שמשלמים משכנתא, או חוסכים לילדים.

ואני בחסדי ה' הקמתי קופת ארץ ישראל ואנו נותנים בה בצהרים שקל לצדקה לילדים ומומים לה' ארץ ישראל ומתפללים לה' שיוכח אותו שיהיה לכל אחד מהילדים אדמה בארץ הקדושה, והכסף שאוספים מיועד לקנות דירה, וא"ת כיצד משקל ליום נקנה דירה? כבר הבטיח הקב"ה בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך.

בברכה י.ט.

מצות ארץ ישראל – מביאה אל הגאולה השלמה

כמובן שאני מחבב מאד מאד את העליה לארץ מפאת מצות ישוב ארץ ישראל, ואפשר מאד כי בזכות מצוה זאת יזכנו השי"ת לגאולה שלמה מהירה ע"י משיחו משיח האמת.³ (ח"ו עמ' שיד).

◆◆◆

רק זה שעולה בלי חשבונות במס"נ – הוא יעלה והוא ינחל

שמח אני כי סרתם חוצה לעיר להנפש... אמנם אלו נשפת את אור קדושת ארצנו הנחמדה אשר חיי נפשות היא, כי אז ידעת מהו "היפה והטוב שבעולם"... איני מבטיח לי הרבה מסיוור של מר אביך היקר שליט"א, כמו שנוכחתי מכמה סיורים אחרים. כללו של דבר כמעט כל אשר יבא לתור את הארץ, נשאר אחר"כ במקומו ולא יעלה לאה"ק. רק זה שעולה בלי חשבונות ושאלות ועולה במס"נ על מנת לסבול, הוא ניהו אשר יאחז באה"ק ולא ירפנה, הוא יעלה והוא ינחל. האמת כי סבול יסבול אבל סוף סוף הוא נקלט בארץ. א"י היא מהדברים שנתנים ביסורים, וכשמבקשים לישב בה בשלחה אזי גלגל החוזר ישיב אל הגלות. ככה הרבה מאד אנשים חשובים באים מן הפזורות וחוזרים שמה ונשארים. כל או"א ראוי שיבא לכל הפחות לראות את המקום אשר ישיבנו השי"ת אליה ומקוים אנו שישב גם את קדושתה באיתגליא בב"א. (ח"ד עמ' 352).

◆◆◆

ה' אמר לאברהם אע"ה "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" (בראשית יג, יז)... אבל וודאי המעשה הקובע את המציאות צריך להיות לא מעשה סתם אלא מעשה בנחית עמידה בנסיון, הוא הלך בה בשעה שהכנעני אז בארץ (יב, ו), והם התלוצצו על מעשי אברהם אע"ה, וכשנודע להם שאברהם אומר שהקב"ה הבטיח לו את הארץ בקשו לרדפו ולהורגו (עי' מדרשים בתורה שלמה). נמצא שהיה נסיון ובחירה בענין ההליכה, ובכך הכניס אורה בבחירתו הטובה שצירפה למעשה ונקבעה לו ירושת הארץ לנצח. (ח"ה עמ' 402).

◆◆◆

גם מי שבינתיים גר בחו"ל – ראוי לבקר באר"י כמה פעמים בשנה

לדעתי אפי' מי שאינו יכול עוד לקבוע מגורו בארץ הק', ראוי מאד שיבא לבקר את הארץ תמידים כסדרן, אולי איזה פעמים בשנה, הן למען התועלת הרוחנית של המבקר והן לתועלת המתבקרים. (ח"ו עמ' רלא).

◆◆◆

לא רצה לצאת מארץ ישראל – אפי' לצורך ניתוח אצל רופאים יותר מומחים

בדבר הניתוח הנדרש לי, כאשר כבר כתבתי לך, באתי בעהשי"ת לידי החלטה, למרות אשר הרבה מידידינו ובראשם הגר"י סרנא הי"ו ר"מ דשיבת חברון מצדדים בכל תוקף בדבר עצתם שאסע לאמריקא לעשותו שמה, מ"מ החלטנו לעשותו כאן בעהשי"ת להצלחה. עיקר הטעם, שנראה לענ"ד, כי אם גם רשאים על פי דין לצאת מא"י לחו"ל לצורך גדול ובפרט לניתוח שיש בו משום סכנה, מ"מ מכיון שגם כאן עושים ניתוח זה ומצליחים ב"ה כמעט תמיד, על כן אדרבא הרי בכל מקום שהוא יש סכנה בניתוח, וזקוקים לרחמי שמים, ואם בא אדם לחשוש למה לא יחוש כי עכ"פ... הרי ראוי ונכון להיות בא"י, יה"ר שיהי' לחיים ולברכה, ועוד חוששני, לחשש חסרון בבטחון, וכש"כ שבכאן יש גם זכות א"י... כאמור הנני חושש מצד עצם הדבר מלצאת את הארץ, וה' הטוב יהי' בעזרי. וגם בעל החזון איש סובר כך. (ח"ו עמ' של).

◆◆◆

בטחון ומנוחה הנפש בארץ ישראל

ובאמת גם בדורנו אנו מוצאים בחינת מנוחה וביטחה נפשית בארץ ישראל יותר מכל הארצות. בעינינו ראינו, שבשעה שבכל הארצות חרדו בשנים האחרונות מפחד מלחמת עולם חדשה, חס ושלום, ורבתה המנוסה ממדינה למדינה, למקום שנראה בטוח יותר, לא יצאו מארץ ישראל אלא אוהבי תענוגות עולם הזה שחפשו במקומות אחרים, אבל מפחד מלחמה לא ברח איש, כי הפחד לא שלט בארץ ישראל. ותהי' לפלא, שהרי לכאורה יש לחשוש הרבה יותר בארץ ישראל במבוקמות אחרים.

והנני רואים עוד דבר פלא: בארץ ישראל בוטחים בנסים, שנוכל לעמוד אפילו נגד ריבוי שונאינו, ואפילו כאלה שלא זכו לאור האמונה, והמה תועים בדעות, א"כ בטחון זה מנין? אלא זו היא מברכות הארץ אשר ברכה ה'. (ח"ג עמ' 495).⁴

◆◆◆

וכי לחנם מביא ה' אותנו לא"י? – הלא הוא סימן לפעמי משיח

לנו ניתנו כל כך הרבה רמזים שעוד מעט ויבא משיח צדקנו. וכי לחנם מביא השי"ת את שארית הפליטה לארצנו הקדושה?... בכל זה מרמזים להידבק בקדושת ישראל, המאוחדת עם קודשא בריך הוא ואורייתא. (ח"ד עמ' 275).

◆◆◆

¹ מתוך ספרי מכתב מאלוהיו חלקים א – ה; ספר הזכרון לבעל מכתב מאלוהיו חלקים א – ב (בצינונים נכתב חלק ו – ז).

² יעוי' מגילה יז, ב; ומה ראו לומר קיבוץ גלויות לאחר ברכת השנים – דכתיב ואתם הרי ישראל ענפכם נתתו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא. וכיון שנתקבצו גלויות נעשה דין ברשעים... וכיון שנעשה דין מן הרשעים כל המינים... וכיון שכל המינים מתרוממת קרן צדיקים... והיון מתרוממת קרנם בירושלים... וכיון שנבנית ירושלים בא דוד וכו'.

³ ראה בנחלת ה' גליון 26, ב"דבר העורך".